

ÖREBRO TINGSRÄTT

SLUTLIGT BESLUT

2017-04-20

Meddelat i

Örebro

Mål nr B 5102-16

PARTER

Sökande

Son Do, 590401-1714

Frihetsberövande: Intagen i kriminalvårdsanstalt

Offentligt biträde: Advokaten Kristofer Stahre

Advokatfirman Althin HB

Skeppsbron 28, 3 tr

111 30 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagaren Fredrik Skoglund

Åklagarmyndigheten

Åklagarkammaren i Falun

SAKEN

Omvandling av fängelse på livstid

TINGSRÄTTENS BESLUT

1. Tingsrätten omvandlar det Son Do genom dom, som meddelats av Svea hovrätt den 6 oktober 2006 i mål nr B 6574-06, utdömda straffet om fängelse på livstid till fängelse tjugoett (21) år.

2. Tingsrätten tillerkänner Kristofer Stahre ersättning av allmänna medel med 29 321 kr. Av ersättningen avser 11 407 kr arbete, 7 995 kr tidspillan, 4 055 kr utlägg och 5 864 kr mervärdesskatt.

Dok.Id 648214

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 383 701 47 Örebro	Järnvägsgatan 1 A	019-16 63 00 E-post: orebro.tingsratt@dom.se www.orebrotingsratt.domstol.se	019-26 28 06	måndag – fredag 08:30-16:00

2017-04-20

BAKGRUND

Den 6 oktober 2006 dömde Svea hovrätt Son Do för mord och grovt olaga hot till fängelse på livstid. Son Do greps den 22 april 2006 som misstänkt för brott och han har allt sedan dess varit berövad friheten. Utöver livstidsdomen förekommer Son Do inte i belastningsregistret.

YRKANDEN

Son Do har yrkat att tingsrätten omvandlar hans straff på fängelse på livstid till ett tidsbestämt fängelsestraff om 18 år.

Åklagaren har motsatt sig *Son Dos* yrkande om omvandling.

Kristofer Stahre har yrkat ersättning av allmänna medel för uppdraget som offentligt biträde åt *Son Do*.

UTREDNINGEN I ÄRENDET

Tingsrätten har i ärendet inhämtat livstidsdomen för mord och grovt olaga hot, yttrande från Kriminalvården, samt utlåtande med riskbedömning från Rättsmedicinalverket. Tingsrätten redovisar endast dess innehåll i den mån det behövs för tingsrättens ställningstagande. I målet har förhör med *Son Do* hållits.

Livstidsdomen

Åklagaren väckte år 2006 åtal vid Nyköpings tingsrätt mot *Son Do* för mord och grovt olaga hot enligt följande gärningsbeskrivning.

”*Son Do* har den 21 april 2006 i en lägenhet i fastigheten Brandkärrsvägen 60 i Nyköping uppsåtligen berövat *Thuy Nguyen*, född 1973, livet genom att i hennes lägenhets kök – inför ögonen på hennes son *Phong Duong*, född 1998 – på bara någon meters håll avlossa ett skott med ett handeldvapen – förmodligen pistol – mot henne. *Kulan*, som träffat *Thuy Nguyen* i bröstet, har passerat genom hennes bröstorg och skadat bl.a. hjärtat och stora kroppspulsådern, vilket medfört att hon avlidit.

I omedelbar anslutning till gärningen i föregående stycke har *Son Do* med nämnda handeldvapen hotat *Phong Duong*, född 1998, genom att på bara någon meters avstånd sikta

med vapnet mot denne. Hotet har varit ägnat att hos Phong Duong framkalla allvarlig fruktan för sin personliga säkerhet.

Brottet är grovt med anledning av att hotet skett mot ett barn i direkt anslutning till det uppsåtliga dödandet av barnets mor och att det varit fråga om hot med skjutvapen.”

Nyköpings tingsrätt fann i dom den 20 juli 2006 i mål nr B 528-06 att Son Don gjort sig skyldig till mord och grovt olaga hot. Av domen framgår att Son Do förnekade gärningarna. Nyköpings tingsrätt anförde i ansvarsdelen av domen bland annat följande.

”Genom Phongs utpekande av Son Do som gärningsman, vilket vinner robust stöd av de förhållanden tingsrätten nu har redogjort för, är det ställt utom rimligt tvivel att det var Son Do som begick aktuella gärningar.

Dödsskjutningen är att rubricera som mord. Av de skäl åklagaren har angivit är det olaga hotet att rubricera som grovt brott. Åtalet är styrkt.”

I påföljdsdelen av domen anförde Nyköpings tingsrätt bland annat följande.

”Påföljden för mord är fängelse i tio år eller på livstid: Valet mellan tidsbestämt straff och livstidsstraff skall grundas på en samlad bedömning av omständigheterna i det särskilda fallet (se rättsfallet NJA 1999 s. 531).

Såvitt framkommit hyste Son Do inte agg till Thuy Nguyen, som han var endast ytligt bekant med; inte heller hade hon, såvitt framgår av utredningen, på något sätt agerat så att han hade anledning att hysa agg till henne. Han uppsökte henne ändå i hennes bostad, beväpnad med ett skarpladdat handeldvapen, och – efter en kort men hetsig diskussion om en penningsskuld – sköt henne på någon meters avstånd i bröstet när hon var helt utan möjlighet att värja sig. Han visade därvid synnerlig hänsynslöshet och grymhet, särskilt som dödsskjutningen skedde inför ögonen på hennes sjuårige son, som befann sig på bara någon meters avstånd från henne. I omedelbar anslutning till dödsskjutningen gjorde sig Son Do skyldig till grovt olaga hot genom att han siktade med det just använda handeldvapnet på sonen, vilket var ägnat att hos denne framkalla avsevärd dödsångest; Son Do visade åter synnerlig hänsynslöshet och grymhet. En samlad bedömning av omständigheterna ger vid handen att påföljden skall bestämmas till livstids fängelse.”

Son Do överklagade domen till Svea hovrätt där han yrkade att åtalet mot honom skulle ogillas. Den 6 oktober 2006 fastställde hovrätten i ansvarsdelen tingsrättens dom mot Son Do. Som domskäl angav hovrätten bland annat följande.

”På grundval av den av åklagaren framlagda utredningen i målet kommer därför hovrätten till samma slutsats som tingsrätten, nämligen att det genom Phongs utpekande av Son Do som gärningsman är ställt utom rimligt tvivel att det var Son Do som begick de gärningar som åtalet avser.”

Hovrätten anslöt sig till tingsrättens rubricering av gärningarna och anförde att den delade tingsrättens bedömning att påföljden skulle bestämmas till fängelse på livstid.

Kriminalvårdens yttrande av den 28 november 2016

Ur yttrandet citeras följande avsnitt.

”Andra omständigheter av betydelse för rättens bedömning

... Tidigare riskbedömningar

I samband med riksmottagningens utredning inför beslut om särskilda villkor genomfördes en utredning med riskbedömning av psykolog. Av utlåtandet framgår att det inte fanns indikationer på psykisk sjukdom eller någon form av missbruksproblematik. Son Do bedömdes uppfylla få riskfaktorer som associeras med förhöjd risk för återfall i våldsbrottslighet. Sammantaget gjordes bedömningen att risken för återfall i våldsbrottslighet inte är förhöjd.”

”Kriminalvårdens bedömning

... Son Do har skött sig under verkställigheten varför Kriminalvården bedömer att det mot den bakgrunden inte finns hinder mot att straffet tidsbestäms.

När det gäller frågan om Son Do har medverkat till att främja sin anpassning i samhället kan konstateras att han under sin verkställighet aktivt har medverkat i sysselsättning och studier varför Kriminalvården bedömer att han har medverkat till att främja sin anpassning i samhället. Son Do har genomgått motiverande samtal för bedömning avmedverkan i annan programverksamhet, men av olika skäl har han inte bedömts tillhöra målgruppen för sådan verksamhet.

Vid sidan av brottets straffvärde i relation till den avtjänade tiden torde den tyngst vägande faktorn av betydelse för omvandlingsfrågan emellertid vara risken för att Son Do återfaller i brottslighet av allvarligt slag.

När det gäller omständigheter av betydelse för bedömningen av den risken har Kriminalvården inte tillgång till något ytterligare underlag än den initiala riskbedömning som redogjorts för. Kriminalvården kan dock konstatera att Son Do nu är placerad i anstalt av lägsta säkerhetsklass och utan anmärkning har genomfört ett stort antal permissioner på egen hand, det senaste året även med övernattnings.

Rättsmedicinalverkets utlåtande torde komma att ge slutlig vägledning för bedömningen av denna fråga.

Om en ansökan om omvandling av ett livstidsstraff bifalls följer av omvandlingslagen av fängelsestraffets längd bland annat ska bestämmas med utgångspunkt från den dömdes behov av åtgärder för att underlätta övergången till ett liv i frihet. Kriminalvården bedömer att en tid om ett och ett halvt år behövs för dessa åtgärder. Den tiden innefattar ytterligare utökad permissionsgång samt särskilda utslussningsåtgärder.”

Rättsmedicinalverkets yttrande av den 16 januari 2017

Ur yttrandet citeras följande avsnitt.

”Anstaltstiden

Do genomgick en riskbedömning vid Riksmottagningen på Kumla 2007 inför beslut om särskilda villkor. Att Do var dömd för ett allvarligt våldsbrott konstaterades vara den enda historiska riskfaktorn för återfall i våldsbrottslighet och sammantaget 'bedömdes risken för återfall i våldsbrottslighet inte vara förhöjd. Do uppger att tiden under avtjänandet har fungerat tillfredsställande, han tycker att personalen har behandlat honom väl, men uppger att han ibland varit utsatt av andra intagna. Han uppger angående hoten att andra intagna kan begära att få låna hans telefonkort eller be honom att laga mat, vilket han vid olika tillfällen har nekat till. Han har under verkställigheten inte haft någon misskötsamhet och har genomgått programmet Beteende, samtal, förändring (BSF) men på grund av språksituationen och eftersom han inte har erkänt gärningen, har han inte genomgått något mer ingripande behandlingsprogram. Under verkställigheten har Do även genomfört studier i svenska och engelska. När utredningslaget frågar om Do har någon förtroendeman eller kontakt med frivården nekar han och uppger att han inte visste att han hade rätt till en förtroendeman. Han har skött samtliga genomförda permissioner under verkställigheten utan anmärkning.

Riskfaktorer för återfall i brottslighet

En strukturerad skattning av riskfaktorer med riskbedömningsinstrumenten PCL-R och HCR-20 visar på få riskfaktorer för återfall i brottslighet. Det finns dock två faktorer som är något förhöjda; det rör sig om Dos myndighetsnätverk som är klart begränsat, och hans stresshantering. Avsaknaden av kontakt med frivården och någon ytterligare professionell kontakt såsom en förtroendeman är den mest påtagliga riskfaktorn.

2017-04-20

Do har också en viss stresskänslighet, vilket också måste betraktas som en riskfaktor, med tanke på att han bedöms sakna adekvata strategier för att hantera känslomässiga svårigheter.

Skyddsfaktorer mot återfall i brottslighet

Do uppvisar flertalet skyddsfaktorer mot återfall i brottslighet. Han växte efter omständigheterna upp under trygga förhållanden och har haft en stark anknytning till yrkeslivet samt uppvisar realistisk planering att fortsätta detta genom att starta en ny restaurang. Utöver gärningen har Do både i frihet och på anstalt uppvisat en hög grad av självkontroll. Hans ekonomi är på det stora hela under kontroll, även om han fortfarande har skulder för det skadestånd han utdömdes att betala. Han har även sitt boende tryggt och lever i ett förhållande och har även omfattande kontakter med sitt närmsta nätverk. Dessutom ger han uttryck för prosociala och realistiska livsmål.

Sammanvägd bedömning

Som det redogjorts för i tidigare stycken uppvisar Do endast enstaka riskfaktorer såsom stresskänslighet och tidigare våldsbrottslighet, medan han uppvisar något fler och starkare skyddsfaktorer såsom realistiska framtidsplaner, ett prosocialt nätverk, hög självkontroll och ordnad ekonomi. Den sammantagna bilden är således att Do har låg risk att återfalla i brottslighet i en tregradig skala (låg, medelhög eller hög risk).”

Förhör i tingsrätten

Son Do har uppgett bland annat följande. Under sin anstaltsvistelse har han fått mycket stöd och kärlek från sina familjemedlemmar samt från fängelsepastorn. Han har ännu sin hustru kvar vilken han varit gift med i 38 år. Han ser fram emot att få komma hem till henne och barnen när han en dag blir frigiven.

När han får komma ut i frihet tänker han öppna en restaurang i Nyköping där han har ett stort socialt nätverk. Han har tidigare drivit ett par restauranger där tillsammans med sin hustru. Han vill även ta igen det som han missat ute i samhället och förbereda och anpassa sig för kommande liv.

Tiden i anstalt har varit hård, men tanken på framtiden och tanken på hans familj har gjort att han försökt att klara sig och övervinna svårigheter. Han har under vistelsen bland annat läst SFI, engelska och datakunskap samt arbetat som kock. Han har erhållit flera intyg för detta. Under de 11 år som han varit frihetsberövad har han inte fått

2017-04-20

någon anmärkning och han har bara varit sjukskriven från verksamhet i sammanlagt fem timmar. Han har även genomfört motiverande program under anstaltsvistelsen. Eftersom man hos honom inte har kunnat identifiera några kriminogena egenskaper eller någon beroendeproblematik har programverksamheten inte varit särskilt omfattande. Han har inte så mycket att säga om de gärningar han dömts för – han känner inte till vad som hände och han anser sig alltjämt vara oskyldigt dömd. Han hoppas att myndigheterna ska bevilja hans ansökan om resning. Han har på grund av sin inställning i skuldfrågan inte bearbetat känslor och tankar kring brottet eller genomgått behandling hos psykolog eller liknande vilket heller inte har varit nödvändigt.

SKÄL FÖR BESLUTET

Enligt 4 § lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid ska rätten vid sin prövning av om det finns förutsättningar för att omvandla ett livstidsstraff till ett tidsbestämt fängelsestraff särskilt beakta

- den tid som den dömd har avtjänat,
- vad som av domen framgår om de omständigheter som legat till grund för straffmätningen,
- om det finns risk för att den dömd återfaller i brottslighet av allvarligt slag,
- om den dömd har åsidosatt vad som gäller för verkställigheten samt
- om den dömd har medverkat till att främja sin anpassning i samhället.

Det har i ärendet inte framkommit att Son Do gjort sig skyldig till sådan allvarlig överträdelse av verkställighetsreglerna inom Kriminalvården som ska beaktas i ett ärende om omvandling av fängelse på livstid.

Såvitt framgår av utredningen har Son Do, utifrån sina personliga och övriga förutsättningar, medverkat till att främja sin anpassning i samhället. Det anförda talar till So Dos fördel vid prövningen av hans omvandlingsansökan och innebär också i sig, liksom en väl planerad och strukturerad utslussning från fängelse till frihet, en minskad risk för att Son Do ska återfalla i brottslighet av allvarligt slag.

2017-04-20

Tingsrätten övergår härfter till att pröva om det finns en sådan återfallsrisk avseende Son Do. Det som ligger bakom kravet på att det ska göras en sådan riskbedömning i ett omvandlingsärende är behovet av samhällsskydd. Risk för återfall i brottslighet av allvarligt slag intar en särställning bland de kriterier som enligt omvandlingslagen särskilt ska beaktas vid prövning av en ansökan om omvandling. En ”konkret och beaktansvärd” återfallsrisk kan utgöra ett absolut hinder för att bevilja omvandling, medan de övriga kriterier som enligt 4 § omvandlingslagen ska prövas i ett omvandlingsärende i princip endast är av betydelse för vid vilken tidpunkt en omvandling kan beviljas och längden av det fängelsestraff som livstidsstraffet ska omvandlas till. Risknivån ”konkret och beaktansvärd” är en lägre risknivå än risknivån ”påtaglig risk”. När en riskbedömning görs måste den grundas på konkreta omständigheter som direkt kan hänföras till den dömde. Att det allmänt sett inte kan uteslutas att den dömde skulle kunna återfalla i allvarlig brottslighet, anses inte innebära att återfallsrisken är ”konkret och beaktansvärd”. Något utrymme för att vägra omvandling på den grunden att underlaget för en riskbedömning inte skulle vara tillräckligt eller alltför svårbedömt för att tillåta någon säker bedömning av återfallsrisken kan inte heller anses föreligga.

Son Do har genomfört ett stort antal permissioner, även med övernattning, och han har därmed prövats på egen hand i samhället. Permissioner har genomförts utan anmärkning. Rättsmedicinalverket skriver i sitt yttrande om förhöjda riskfaktorer för återfall i brottslighet hos Son Do, bland annat att Son Do har ett begränsat myndighetsnätverk samt att han är stresskänslig. Avsaknaden av kontakt med frivården och någon ytterligare professionell kontakt såsom en förtroendeman är den mest påtagliga riskfaktorn. Han bedöms sakna adekvata strategier för att hantera känslomässiga svårigheter. Samtidigt gör Rättsmedicinalverket den bedömningen att Son Do uppvisar något fler och starkare skyddsfaktorer såsom realistiska framtidsplaner, ett prosocialt nätverk, hög självkontroll och ordnad ekonomi. Han har sitt boende tryggt och lever i ett förhållande och har även omfattande kontakter med sitt närmsta nätverk. Den sammantagna bilden, enligt Rättsmedicinalverket, är således att Son Do har låg risk att återfalla i brottslighet på en tregradig skala (låg, medelhög eller hög risk).

2017-04-20

Till stöd för sitt ställningstagande att risken för att So Do återfaller i brottslighet av allvarlig art är låg har Rättsmedicinalverket anfört övertygande skäl.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att det inte är visat att det finns någon konkret och beaktansvärd risk för att Son Do återfaller i brottslighet av allvarligt slag.

Återfallsrisken i sig utgör därför inte något hinder mot att fängelsestraffet på livstid nu omvandlas till ett tidsbestämt sådant straff.

Därefter övergår tingsrätten till att pröva om de omständigheter som legat till grund för straffmätningen och den tid som Son Do har avtjänat utgör hinder för att nu omvandla det honom ådömda fängelsestraffet på livstid till ett tidsbestämt sådant. Enligt Högsta domstolens praxis så torde i det fall en omvandling till 18 års fängelse inte kan anses möjlig på grund av brottets karaktär och svårhetsgrad, i allmänhet en strafftid om 21 års fängelse få anses vara tillräcklig. Under särskilt försvårande omständigheter finns möjlighet att bestämma tiden till 24 års fängelse. Längre tid än 24 år kan förekomma när omständigheterna är synnerligen försvårande.

Son Dos livstidsstraff avser mord i ett fall och grovt olaga hot i ett fall. Tingsrätten anser att karaktären och svårighetsgraden av de gärningar Son Do ådömts livstids fängelse för varit sådana att en omvandling till 18 års fängelse inte kan anses möjlig. Omständigheterna kring den samlade brottsligheten får anses försvårande men inte särskilt försvårande. Tingsrätten finner därför med tillämpning av ovan redovisad praxis att, med utgångspunkt enbart i de omständigheter som legat till grund för straffmätningen i livstidsdomen, Son Dos fängelsestraff på livstid kan omvandlas till ett tidsbestämt sådant om 21 år.

Son Do har nu avtjänat drygt 11 år av sitt livstidsstraff. Om omvandlingen nu sker till ett tidsbestämt fängelsestraff om 21 år så kan det visserligen inte uteslutas att den nu gjorda riskbedömningen är inaktuell då det kan vara dags att villkorligt frige honom om drygt tre år. Av rättspraxis framgår dock att om det står klart att återfallsrisken är låg och några särskilda omständigheter inte föreligger som gör att den kan antas

2017-04-20

komma att ändras, kan intresset av en förnyad riskbedömning inte anses utgöra något hinder mot att fatta ett beslut om omvandling. Detta gäller även om tiden till en möjlig villkorlig frigivning enligt beslutet skulle vara förhållandevis lång. Som framgått ovan anser tingsrätten att risken för att Son Do återfaller i brottslighet av allvarligt slag är låg. Av utredningen i ärendet framgår också att man vid en tidigare bedömning inom Kriminalvården av denna återfallsrisk har kommit till samma slutsats.

Son Dos realistiska framtidsplaner, prosociala nätverk, höga självkontroll och ordnade ekonomi är enligt Rättsmedicinalverket hans främsta skyddsfaktorer mot återfall i brottslighet. Det har inte framkommit något som tyder på att Son Do i framtiden kommer att förlora dessa skyddsfaktorer.

Tingsrätten anser därför att det inte är för tidigt att nu omvandla det Son Do ådömda straffet fängelse på livstid till ett tidsbestämt fängelsestraff. Vid en samlad bedömning finner tingsrätten att det straff på fängelse på livstid som Son Do 2006 dömdes till av Svea hovrätt ska omvandlas till fängelse 21 år.

Kristofer Stahre tillerkänns yrkad ersättning, då den är skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR; se bilaga 1 (Dv 407)

Överklagande, som ställs till Göta hovrätt och ges in till tingsrätten, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 11 maj 2017.

På tingsrättens vägnar

Björn Lindén

I avgörandet har lagmannen Björn Lindén samt nämndemännen Margaretha Gunhamre, Torbjörn Ström och Elisabeth Sundström deltagit. Tingsrätten var enig.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - BESLUT I BROTTMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens beslut ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten.** Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av beslutet.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från beslutets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i beslutet.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. det beslut som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för beslutet,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,

3. den ändring av tingsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet,
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av beslutet.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.